

Eläinten lääkitsemisen valvonta 2013

Dnro 843/0411/2014

Eviran raportti
Hyväksymispäivä 22.5.2014

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Hyväksyjä Terhi Laaksonen

Esittelijä Saija Kalenius

Lisätietoja Henriette Helin-Soilevaara, Saija Kalenius

Sisällysluettelo

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA	4
2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN	5
3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS	6
3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys	6
3.2 Puutteiden analyysi	7
4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	8
5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET	8
5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen	8
5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen	8
5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	8
6 TOIMINNAN RESURSSIT	9
7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN	9

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Eläinten lääkitseminen on muuttumassa. Mikrobilääkkeiden käyttö eläinten lääkinnässä ja karjanomistajien itsensä suorittama eläinten lääkitseminen tulevat todennäköisesti lisääntymään uuden lainsäädännön voimaantulon myötä. Internetin kautta tai muuten laittomasti maahan tuotujen eläinlääkkeiden riski kasvaa. Elinkeinon käyttämät ulkomaiset konsultti- ja laboratoriopalvelut tulevat lisääntymään. Eläinlääkkeiden käytön tulee jatkossakin olla hallittua, paitsi eläinlääkinnällisistä syistä, myös kansanterveyden ja elintarviketurvallisuuden näkökulmasta. Tavoitteena on, että moniresistenttien mikrobien esiintyvyys säilyy nykyisellään tai jopa vähenee. Eläinlääkkeiden käytön seuranta tiloilla tehostetaan uuden lainsäädännön myötä ja tämä edellyttää nykyisten seuranta- ja valvontajärjestelmien kehittämistä.

Eläinten lääkitsemisen valvonta koostuu tuotantotilojen lääkekirjanpidon tarkastuksista ja eläinlääkäreiden tarkastuksista. Tuotantotiloilla tarkastetaan tilan tuotantoeläimille käytetyistä lääkkeistä pidetyn kirjanpidon lisäksi eläinten merkitseminen lääkityksen ja lääkkeen varoajan aikana sekä selvitetään tilalla olevat lääkkeet ja niiden säilytys. Eläinlääkäreiden tarkastuksilla selvitetään laajasti lääkkeisiin liittyviä asioita. Tarkastettavia asioita ovat muun muassa lääkkeiden hankkiminen sekä niiden luovutus ja määrääminen eläinten omistajille tai haltijoille. Lisäksi tarkastetaan eläinlääkäriin pitämä lääkekirjanpito sekä potilaskortisto.

Valvonnan tavoitteena on varmistaa lääkkeiden hallittu käyttö. Lääkkeiden käyttö eläimille ei saa aiheuttaa vaaraa ihmisille. Mikrobilääkkeiden käytön seurauksena bakteerien vastustuskyky lääkkeille eli mikrobilääkeresistenssi voi lisääntyä. Tämä tarkoittaa sitä, että tavallisesti käytetyt mikrobilääkkeet eivät enää tehoaakaan bakteerien aiheuttamiin sairauksiin. Seurauksena on kustannusten lisääntyminen eläinten pitkittyneen hoidon vuoksi tai jopa kasvava kuolleisuus, kun tehokasta hoitoa ei enää ole saatavilla. Resistentit bakteerit tai bakteerien resistenssitekijät voivat myös siirtyä ihmisten ja eläinten välillä. Tuotantoeläinten osalta on muistettava myös, että niille saa käyttää ainoastaan sellaisia lääkkeitä, joiden jäämille on asetettu turvallinen jäämien enimmäismäärä. Lisäksi tuotantoeläimille hyväksytyjen lääkkeiden varoajoja on noudatettava, jotta elintarvikkeissa ei esiintyisi lääkejäämiä.

Aluehallintovirastot saivat valita perusvalvonnan osalta tuotantotilojen lääkekirjanpidon tarkastusten eläinlajipainotukset itse. Kotieläintuotannon rakenne vaihtelee huomattavasti maan eri osien välillä, ja aluehallintovirastoille annettiin mahdollisuus ottaa tämä huomioon valvonnassaan. Käytännössä nämä tarkastukset kuitenkin keskittyivät edellisvuosien tapaan nautatiloille alueen tuotantorakenteesta riippumatta. Muita tuotantoeläinlajeja valvottiin kuitenkin hiukan edellisvuotta enemmän, ja Eviraan raportoitiin tuotantotilan lääkitsemisen ja lääkekirjanpidon tarkastuksista 5 sikatilalle, 4 lammastilalle sekä 1 kanalaan. Lisäksi maataloustukia saaville tiloille niin kutsuttujen täydentävien ehtojen otantatarkastusten yhteydessä tehtyjä lääkekirjanpidon tarkastuksia tehtiin 197 kpl. Nämä tarkastukset kohdistuivat sekä sikoihin, nautoihin että siipikarjaan.

Perusvalvonnassa tarkastettujen nautatilojen osuus kaikista nautatiloista oli noin puoli prosenttia. Tämä jäi huomattavasti 3-4% osuudesta, jota Evira on pitänyt toivottavana. Muiden eläinlajien kohdalla tarkastettiin vain yksittäisiä tiloja. Lounais-, Itä- sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastot eivät tehneet perusvalvonnan osalta lainkaan otantaperusteista lääkitsemisen ja lääkekirjanpidon valvontaa tuotantotiloilla. Näiden aluehallintovirastojen alueella tilan ei siten ollut mahdollista perusvalvonnassa valikoitua lääkekirjanpidon tarkastuksen kohteeksi, mikäli tilalla ei meijerin mikrobilääkejäämäséuran tai teurastamon vierasainevalvonnan tutkimusten perusteella tehty tarkastusta. Sen sijaan Lapin aluehallintovirasto oli aloittanut uudelleen otantaperusteiset tarkastukset (9 kpl). Edellisenä vuonna raportoitu huomattava alueellinen ja tuotantosuurten välinen epäyhdenmukaisuus tuotantotilojen lääkitsemisen ja lääkekirjanpidon valvonnassa jatkui siis tänäkin vuonna, vaikka jonkin verran kehitystä oli nähtävissä. Tarkastusmäärät ovat kuitenkin valtakunnallisesti edelleen liian pieniä, että niillä voitaisiin merkittävästi nostaa elintarviketurvallisuuden tasoa tai toimijoiden tietoisuutta lainsäädännön vaatimuksista.

Eläinlääkäreiden valvonnan kattavuus säilyi entisellä tasolla, vaikka Evira ei tehnyt riskiperusteista otantaa. Valvonta ei kuitenkaan jakautunut tasaisesti koko maan alueelle, sillä lähes puolet (9 kpl) tarkastuksista kohdistui Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella työskenteleviin eläinlääkäreihin. Aluehallintovirastot valitsivat tarkastettavat eläinlääkärit paikallisen tietämyksensä mukaan sekä epäilyjen tai kanteluiden perusteella. Vain yhden eläinlääkärin tarkastuksella ei todettu lainkaan epäkohtia, joten tarkastuskohteet oli joko valittu oikein tai eläinlääkäreiden lainsäädännön noudattamisessa on merkittäviä puutteita. Joka tapauksessa valvonnalla oli selkeää vaikuttavuutta, tarkastettujen eläinlääkäreiden osalta. Yhden eläinlääkärin osalta asia siirrettiin Eviran käsiteltäväksi eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) nojalla

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea seuraa eläimille tarkoitettujen mikrobilääkkeiden myyntiä lääketukukaupoista vuosittain. Tällä hetkellä saatavilla on vuoden 2012 tiedot. Mikrobilääkkeiden kulutus on noussut tasaisesti 2000-luvun puolivälistä lähtien. Vuonna 2012 mikrobilääkkeiden myynti kuitenkin väheni jonkin verran edellisvuoteen verrattuna. Toisaalta kriittisen tärkeiden mikrobilääkkeiden eli kolmannen polven kefalosporiinien, fluorokinolonien ja makrolidien myyntimäärät ovat kasvaneet. Kasvun syinä arvellaan olevan eläintuotannon rakennemuutoksesta seurannut yksikkökoon kasvu sekä tietyt sairaudet, kuten nautojen tarttuva sorkkatulehdus, jotka ovat lisänneet mikrobilääkkeiden käyttöä.

2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Aikaisemmasta käytännöstä poiketen eläinten lääkitsemisen valvontaa ei toteutettu EHO-hankkeena. Näin ollen tuotantotilojen valvontojen osalta aluehallintovirastot eivät asettaneet yksityiskohtaisia tavoitteita tarkastusmäärille. Tästä huolimatta tarkastusmäärät pysyivät lähes edellisvuoden tasolla, samoin tarkastukset jakautuivat aluehallintovirastojen välillä lähes samalla tavoin kuin vuonna 2012. Valvontasuunnitelmissaan aluehallintovirastot asettivat tavoitteekseen reagoinnin havaittuihin lääkejäämiin ja väärinkäytöksiin, ja nämä yleiset tavoitteet oli ilmeisesti saavutettu.

Taulukko 2.1 Tuotantotilojen lääkekirjanpidontarkastukset perusvalvonnassa*

	Tarkastustyyppi		
	Satunnaisotanta, kpl	Epäilyyn perustuvat tarkastukset, kpl**	Yhteensä
ESAVI	5	2	7
LSAVI	-	2	2
LLSAVI	-	4	4
ISAVI	-	8	8
PSAVI	44	8	52
LAVI	9	0	9
Yht	57	23	82

*Ei sisällä täydentävien ehtojen tarkastuksia

** Maidon mikrobilääkejäämiin tai teurastamon vierasainevalvontaan perustuvia tai Eviran pyynnöstä tehtyjä tarkastuksia

Eläinlääkäreiden lääkkeiden käytön, luovuttamisen ja määräämisen valvonnan osalta Evira ei tehnyt riskiperusteista otantaa aikaisempien vuosien tapaan. Aluehallintovirastojen valvontasuunnitelmat eivät ole yhdenmukaisia keskenään. Kaikissa ei ole ilmoitettu varattuja resursseja tai suunniteltuja tarkastusmääriä. Taulukkoon 2.2 on koottu ainoastaan tehtyjen tarkastusten lukumäärä vuonna 2013. Lisäksi joissain aluehallintovirastoissa oli tehty kirjallisia selvityksiä esimerkiksi pyytämällä tietoja eläinlääkärin määräämistä lääkkeistä apteekeista.

Aluehallintovirastojen tekemän valvonnan lisäksi Evira valvoi epäilyn johdosta kolmen eläinlääkärin toimintaa asiakirjojen perusteella.

Taulukko 2.2. Eläinlääkäreiden tarkastukset vuonna 2013

	<i>ESAVI</i>	<i>LSAVI</i>	<i>LSSAVI</i>	<i>ISAVI</i>	<i>PSAVI</i>	<i>LAVI</i>	<i>yht.</i>
tehdyt tarkastukset	9	3	2	1	4	1	20

Tarkastusten määrä on jonkin verran korkeampi kuin edeltävinä vuosina (2012 14 kpl; 2011 19 kpl; 2010 12 kpl), mutta tarkastukset ovat jakautuneet epätasaisesti eri aluehallintovirastojen välillä.

Laillistettuja eläinlääkäreitä on Suomessa noin 2350. Osa ei toimi pääasiallisesti Suomessa tai tee lainkaan käytännön eläinlääkintätyötä. Eviran tilastojen mukaan kunnaneläinlääkäreinä toimii 428, yksityisen palveluksessa 178 ja yksityisenä ammatinharjoittajana 307 eläinlääkärinä. yli 800 eläinlääkärinä ei ole ilmoittanut toimitietojaan Eviraan. Näiden tietojen perusteella praktisoivien eläinlääkäreiden lukumäärä sijoittuu 900 ja 1700 välille. Eläinlääkäreiden tarkastuksia tehtiin kaikkiaan 19 eli 1 – 2 % praktisoivista eläinlääkäreistä tarkastettiin.

3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTEMUKAISUUS

3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Tarkastetuista tiloista 38 %:lla havaittiin laiminlyöntejä lääkekirjanpidossa, lääkkeiden säilytyksessä tai käytössä. Samoin kuin edellisenä vuonna, Lapin aluehallintoviraston alueella yhdessäkin tuotantotilojen lääkitsemisen ja lääkekirjanpidon tarkastuksessa ei löytynyt huomautettavaa. Täydentävien ehtojen puitteissa tehdyillä tarkastuksilla lääkityskirjanpidon laiminlyöntejä havaittiin yhteensä neljällä tilalla.

Taulukko 3.1 Tuotantotilojen lääkekirjanpidon tarkastuksilla havaitut laiminlyönnit

Aluehallintovirasto	Epäkohdan tyyppi			Ei epäkohtia	
	lääkekirjanpito	lääkkeiden säilytys	muu epäkohta	kpl	%
ESAVI	2	2	1	5	71
LSAVI	0	-	-	2	100
LSSAVI	2	2	1	1	25
ISAVI	4	2	1	2	25
PSAVI	18	5	1	32	62
LAVI	-	-	-	9	100
Yhteensä	26	11	4	51	62

Eläinlääkäreiden vähäisen tarkastusmäärän sekä tarkastusten epätasaisen jakautumisen vuoksi ei aluekohtaista vertailua ole mahdollista tehdä. Lisäksi samat puutteet toistuvat eri aluehallintovirastojen alueilla. Samalla tarkastuksella saatettiin todeta useita puutteita. Vain yhden eläinlääkärin tarkastuksella ei todettu lainkaan puutteita.

Taulukko 3.2. Eläinlääkäreiden tarkastuksissa havaittujen epäkohtien määrä ja tyyppi

	kpl	%
Lainsäädännön vastainen lääkkeenluovutus	4	20
Puutteet lääkkeiden varalle luovutuksen ehtojen noudattamisessa	6	30
Puutteet huumausainekirjanpidossa tai huumausaineiden säilyttämisessä	5	25
Vanhentuneita lääkkeitä varastossa	5	25
Kirjanpito alkoholin määräämisestä puuttuu	2	10
Tietojen antaminen eläimen lääkityksestä puutteellinen	3	15
Potilaskortisto puuttuu	1	5
Luovutettuja lääkkeitä koskeva kirjanpito puutteellinen	3	15
Lääkkeitä hankittu muuhun kuin eläinlääkinnälliseen käyttöön	5	25
Ei lainkaan puutteita	1	5

3.2 Puutteiden analyysi

Edellisten vuosien tapaan *tuotantotilojen* laiminlyönnit koskivat yleisimmin lääkekirjanpitoa. Puutteita oli joidenkin lääkeryhmien kirjaamisessa, kirjanpidon säilytyksessä ja kaikkien lainsäädännössä vaadittujen tietojen sisällyttämisessä kirjanpitoon. Antibioottijäämien vuoksi tehdyissä tarkastuksissa havaittiin laiminlyönnejä myös lääkittyjen eläinten merkitsemisessä. Joissakin tapauksissa lääkkeitä oli säilytetty väärin. Laiminlyöntien korjaamiseksi annettiin neuvontaa. Määräaikoja ei juuri oltu annettu, sillä useimmiten epäkohdat olivat tyypiltään sellaisia, että niiden korjaamiseksi voitiin ryhtyä toimenpiteisiin välittömästi.

Niillä tiloilla, joilla oli terveydenhuoltosopimus, laiminlyönnejä oli suunnilleen saman verran kuin niillä, joilla terveydenhuoltosopimusta ei ollut. Tämä poikkeaa edellisvuoden tuloksesta, jossa terveydenhuoltoon kuuluvilla tiloilla epäkohtia havaittiin selvästi enemmän. Edelleen kuitenkin varsinkin terveydenhuoltoon kuulumattomien tilojen joukossa oli mukana myös erittäin pieniä karjoja, ja osassa niistä eläimiä oli lääkitty hyvin vähän tai ei lainkaan. Tällöin lääkekirjanpidossakaan ei ole epäkohtia.

Eläinlääkäreiden tarkastuksilla käydään läpi kattavasti lääkkeiden käyttöön, luovutukseen sekä määräämiseen liittyvän lainsäädännön noudattaminen sekä potilasasiakirjat. Puutteita todetaan usein ja ne ovat keskenään hyvin erilaisia. Tietyt puutteet kuitenkin toistuvat vuosi toisensa jälkeen. Huumausaineiden säilytyksessä sekä huumausainekirjanpidossa todetaan puutteita vuosi toisensa jälkeen, vaikka lainsäädäntö on pysynyt tältä osin muuttumattomana jo pitkään. Tämä johtuu suurelta osin eläinlääkäreiden piittaamattomuudesta huumausaineita koskevasta lainsäädännöstä. Sama koskee varastossa olevia vanhentuneita lääkkeitä sekä lääkkeiden hankkimista ihmisille käytettäväksi. PKV-lääkkeitä oli myös luovutettu vastoin lainsäädäntöä eläinten jatkohoitoa varten. Tässä syynä on toisaalta piittaamattomuus ja toisaalta tietämättömyys. Eläinlääkärit eivät ymmärrä perusteita PKV-läkkeiden luovuttamiskiellolle ja toisaalta he eivät aina tiedä luovuttamiensa lääkkeiden olevan PKV-lääkkeitä.

Lääkkeiden varalle luovuttamisen ehtojen täyttymisessä todettiin useita puutteita. Tämä on erittäin huolestuttavaa huomioiden tulossa olevan lainsäädännön uudistuksen, jossa toisaalta laajennetaan eläinlääkäriin oikeutta luovuttaa lääkkeitä tulevan tarpeen varalle terveydenhuoltoon kuuluville tiloille, mutta toisaalta myös tiukennetaan varalle luovutuksen ehtoja. Eläinlääkäreillä on jo nyt selviä vaikeuksia noudattaa nykyisiä ehtoja, joten tuleva muutos edellyttää laajaa koulutusta sekä kattavaa valvontaa.

4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Auditointeja ei ole tehty.

5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Evira osallistui Sikayrittäjät ry:n sikojen hyvinvoinnin edistäminen –hankkeen hallittu lääkkeiden käyttö –koulutusten toiseen ja viimeiseen seminaarikiertueeseen. Seminaarien kohderyhmänä olivat sikatalousyrittäjät ja eläintenhoitajat. Evira valmisteli seminaareja varten luennon ja luennoitsijan taustamateriaalin valmisteilla olevasta lääkitsemislainsäädännön muutoksesta. Kaikkiaan tilaisuuksia järjestettiin 14, joista kuudessa Evira kävi luennoimassa. Näissä tilaisuuksissa osallistujia oli yhteensä 399. Yhteensä seminaareihin osallistui 649 henkilöä.

Eläinlääkäreiden lainsäädännön tuntemusta pyritään varmistamaan koulutuksella ja tiedotuksella. Evira luennoi eläinlääketieteellisen tiedekunnan viidennen ja kuudennen vuosikurssin opiskelijoille eläinten lääkitsemistä koskevasta lainsäädännöstä. Evira myös järjestää vuosittain eläinlääkäreille tarkoitetun Lääkepäivän, jossa käsitellään ajankohtaisia eläinten lääkitsemiseen liittyviä asioita sekä lainsäädäntöä. Lainsäädännöstä sekä sen muutoksista tiedotetaan myös Eviran Saporitiedotteessa. Aluehallintovirastot pitävät alueensa virkaeläinlääkäreiden kanssa työkokouksia, joissa on myös käsitelty lääkitsemistä koskevaa lainsäädäntöä. Kuitenkin aina osa eläinlääkäreistä jää tiedotuksen ja koulutuksen ulkopuolelle.

5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Läänineläinlääkärit antoivat eläinlääkäreille ohjausta tarkastuksilla todettujen puutteiden korjaamiseksi. Puuttuvat terveydenhuoltosopimukset ja –suunnitelmat sekä raportit varalle luovutetuista lääkkeistä pyydettiin toimittamaan aluehallintovirastoihin. Samoin korjatut huumausainekirjanpidot pyydettiin toimittamaan aluehallintovirastoon, jotta läänineläinlääkärit varmistuisivat korjaavista toimenpiteistä. Osassa tapauksista läänineläinlääkäri teki uusintatarkastuksen varmistuakseen korjaavien toimenpiteiden toteuttamisesta. Yhtä eläinlääkäriä koskeva valvonta-asia siirrettiin Eviralle käsiteltäväksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta (29/2000) annetun lain nojalla.

Eläinlääkäreiden valvonnan osalta korjaamistoimenpiteiden varmistaminen tarkastuksen jälkeen on parantunut merkittävästi. Käytännössä kaikissa tapauksissa aluehallintovirasto varmisti jollain tavalla, että puutteet on korjattu. Lisäksi osa aluehallintovirastoista lähetti myös erillisen ohjauskirjeen tarkastetulle eläinlääkärille vielä korjaamistoimenpiteiden varmistamisen jälkeen.

Tuotantotilojen tarkastuksissa annettiin toimijoille ohjausta ja neuvontaa. Muita toimenpiteitä olivat lääkekirjanpidon täydentäminen, jolloin edellytettiin sen esittämistä määräajan kuluessa. Lisäksi tarkastuksia laajennettiin täydentävien ehtojen tarkastuksiksi.

5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Uusia toimenpiteitä ei eläinlääkäreiden eikä tuotantotilojen valvonnan osalta otettu käyttöön.

Taulukko 5.3 Viranomaisille ja toimijoille annettu ohjeistus.

	2009	2010	2011	2012	2013
Ohjeet toimijoille					
- päivitettyt, kpl	2				1
- uudet, kpl		1			
Ohjeet viranomaisille					
- päivitettyt, kpl	2	2	2	2	2
- uudet, kpl					

6 TOIMINNAN RESURSSIT

Koska eläinten lääkitsemisen valvonta ei tänä vuonna ollut tulossopimuksessa EHO-hankkeena, aluehallintovirastot eivät allokoineet eläinten lääkitsemisen valvontaan resursseja sillä tarkkuudella, että niitä voisi luotettavasti verrata edellisiin vuosiin. Ainoa vertailukohde on toteutuneiden tarkastusten määrä, joka on edelleen pieni ja epätasaisesti jakautunut.

Aluehallintovirastojen resurssit eivät ole riittäviä, ja tässä tilanteessa eläinten lääkitsemisen valvonta priorisoidaan valvonnan vaikuttavuuden ja yhdenmukaisuuden kannalta katsottuna lähes kaikissa aluehallintovirastoissa liian alas. Tilanne on erittäin huolestuttava. Jos uuden lainsäädännön voimaantullessa toisaalta lääkitsemisen valvonnan resursointi ja toisaalta toimijoiden piittaamattomuus säännöksistä pysyvät ennallaan, elintarviketurvallisuus sekä eläinten terveys ja hyvinvointi vaarantuvat.

7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN

Eläinten lääkinnän valvonnassa tavoitteena on toisaalta lainsäädännön noudattaminen ja toisaalta hallittu lääkkeiden käyttö. Valvonnan tulokset osoittavat sen, että lainsäädännön noudattamisessa on selkeitä ja jopa vakavia puutteita. Tämän vuoksi valvonnan tulisikin ensisijassa painottaa lainsäädännön noudattamisen valvontaan. Eläinten lääkitsemistä koskeva lainsäädäntö on uudistettavana. Tulevassa lainsäädännössä ehdotetaan eläinlääkäreille aikaisempaa laajempaa lääkkeenluovutusoikeutta terveydenhuoltoon kuuluville tiloille. Valvonnan painopistettä tuleekin tulevina vuosina siirtää nimenomaan koskemaan eläinlääkäreiden osalta lääkkeiden varalle luovutuksen ehtojen noudattamisen valvontaan. Erityisen tärkeää tämä on heti ensimmäisinä vuosina uuden lainsäädännön tultua voimaan. Valvonnan ei tulisi kuitenkaan jatkossa perustua ainoastaan eläinlääkäreiden tarkastuksiin, vaan lainsäädännön noudattamista olisi myös seurattava muilla käytettävissä olevilla keinoilla.

Uuden lainsäädännön on tarkoitus astua voimaan vuonna 2014. Siinä esitetään merkittäviä muutoksia lääkkeiden luovutukseen terveydenhuoltoon kuuluville tiloille, mutta samalla myös edellytetään aikaisempaa vaikuttavampaa ja kattavampaa valvontaa. Lisäksi valvonnan periaatteista säädetään EU:n valvonta-asetuksen mukaisesti nykyistä selkeämmin. Evira laatii myös monivuotisen valtakunnallisen valvontaohjelman lääkkeiden käytön, luovutuksen ja määräämisen valvonnasta. Lisäksi valvontaohjelma kattaa myös lakiehdotuksessa määriteltyjen muiden eläinten lääkinnässä käytettävien aineiden sekä eläinlääkinnässä käytettävien laitteiden ja tarvikkeiden käytön ja luovutuksen valvonnan. Aluehallintovirastot toteuttavat tätä ohjelmaa alueillaan.

Tulevassa laissa on esitetty Eviralle myös muita uusia tehtäviä valtakunnallisen valvontaohjelman laatimisen lisäksi. Uusina tehtävinä ovat muun muassa mikrobilääkkeiden käytön seuraaminen eri

eläinlajeilla sekä antaa ohjeita ja suosituksia mikrobilääkkeiden käytöstä eläimillä mikrobilääke-resistenssin vähentämiseksi. Uudet tehtävät toisaalta edellyttävät valvonnan avulla saatavia tietoja, jotta esimerkiksi ohjeet ja suositukset osattaisiin kohdentaa oikein mahdollisimman suuren vaikutavuuden saavuttamiseksi.

Uusi lainsäädäntö edellyttää myös ohjeistuksen uudistamista. Eläinten lääkitsemisestä ei ole viime vuosina annettu uusia oppaita tai päivitetty vanhoja. Vuonna 2014 oppaat tuleekin uudistaa mahdollisimman pikaisesti uuden lainsäädännön tultua voimaan. Samoin koulutusta on lisättävä. Lisäksi on pohdittava, miten tavoitetaan ne toimijat, jotka ovat jääneet jo tällä hetkellä annettavan koulutuksen ulkopuolelle.

Tuotantotilojen tarkastusten yhdistäminen muihin valvontakäynteihin tiloilla on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi ainakin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella. Eri valvontojen yhdistämistä samalle tarkastuskäynnille olisi syytä harkita toteutettavaksi laajemminkin. Käytäntö mahdollistaisi resurssien tehokkaamman käytön. Lisäksi todettaessa tuotantotilalla lainsäädännön vastaista toimintaa yhdellä sektorilla, on todennäköistä, että sitä esiintyy myös muilla sektoreilla.

Taulukoihin 7.1-7.3 on koottu viranomaisia koskevat toimenpiteet tulevina vuosina. Uudistetun lainsäädännön toimeenpano tulee edellyttämään resursseja kaikilta viranomaisilta. Lakiehdotuksessa on esitetty Eviralle uusia tehtäviä, joten suurin osa toimenpiteistä koskee Eviraa. Toisaalta myös aluehallintovirastojen on kyettävä varaamaan valvontaa ja ohjausta varten riittävästi resursseja erityisesti ensimmäisinä vuosina uuden lainsäädännön voimaantulemisen jälkeen. Muuttuva toimintakenttä asettaa haasteita valvonnalle. Nykyisenkaltainen otantaan tai epäilyihin perustuva yksittäisten eläinlääkäreiden ja tuotantotilojen tarkastaminen ei enää riitä. Valvonnan tulisi olla ennakoivaa sekä ennen kaikkea nykyistä selkeästi kattavampaa

Taulukko 7.1 Kaikkia viranomaisia koskevat toimenpiteet.

Toimenpide	Toteuttamisvuosi				
	2014	2015	2016	2017	2018
1.Uuden eläinten lääkitsemisestä annetun lain toimeenpano: Ohjeet, koulutus	x	x			
2.Eläinten lääkitsemistä koskevan valvontasuunnitelman valmistelu ja toimeenpano	x	x	x	x	x

Taulukko 7.2 Eviraa koskevat toimenpiteet.

Toimenpide	Toteuttamisvuosi				
	2014	2015	2016	2017	2018
1. Uuden eläinten lääkitsemisestä annetun lain toimeenpano: Ohjeet, koulutus	x	x			
2. Eläinten lääkitsemistä koskevan valvontasuunnitelman valmistelu ja toimeenpano	x	x	x	x	x

Mallitaulukko 7.3 Aluehallintovirastoja koskevat toimenpiteet.

Toimenpide	Toteuttamisvuosi				
	2014	2015	2016	2017	2018
1. 1.Uuden eläinten lääkitsemisestä annetun lain toimeenpano: Koulutus omalla toimialueellaan	x	x			
2. 2.Eläinten lääkitsemistä koskevan valvontasuunnitelman toimeenpano		x	x	x	x